

ФОРУМ

„Европа на два стандарта при храните – защитени ли са правата на българските потребители”,

посветен на разликите в качеството на храните в държавите от Западна и Източна Европа, проведен на **18 септември 2017 г., зала „Изток” на НС, 12:00 часа**

(СТЕНОГРАФСКИ ЗАПИС)

Участници:

Румен Порожанов - министър на земеделието, храните и горите и Светлана Йорданова – заместник-министър на здравеопазването.

Членове на Европейския парламент: Андрей Новаков, Владимир Уручев, Георги Пирински, Искра Михайлова, Момчил Неков и Светослав Малинов.

Народни представители, членове на парламентарните комисии: Красимир Велчев – председател на Комисия по вероизповеданията и правата на човека; Славчо Атанасов – председател на Комисията по въпросите на децата, младежта и спорта; Антон Кутев - председател на Комисия по взаимодействието с неправителствените организации и жалбите на гражданите; доц. Лъчезар Иванов – заместник-председател на Комисията по здравеопазването; Цветан Топчиев – член на Комисията по земеделието и храните.

Представители на различни институции:

Христо Христов – заместник-ръководител на Представителството на ЕК в България;

Нено Ненов – асистент на евродепутат Ева Майдел;

Д-р Дамян Илиев – изпълнителен директор на Българската агенция по безопасност на храните;

Доц. д-р Годорка Янковска - Стефанова, заместник - изпълнителен директор на Българската агенция по безопасност на храните;

Д-р Любомир Кулински - директор на дирекция „Контрол на храните” при Централното управление на БАБХ;

Димитър Маргаритов – председател на Комисия за защита на потребителите;

Богомил Николов – изпълнителен директор на Българска национална асоциация „Активни потребители”.

Представители на дипломатическия корпус:

Н. Пр. г-н Душан ЩРАУХ– посланик на Чешката Република в България;

Н. Пр. г-н Хавиер Перес-Грифо – посланик на Кралство Испания в България;

Н. Пр. г-н Ставрос Августидис – посланик на Кипър в България;

Томаш Будаи - Първи секретар, Търговско аташе,Посолство на Унгария в София;

Якуб Флашински - първи секретар, Посолство на Република Полша в Република България;

Рита Менсонен - посолство на Финландия, заместник-ръководител на мисията;

Нинел Гаванеску- дипломатически съветник в посолство на Румъния;

Боряна Кацарска – политически съветник, посолство на Холандия;

Хана Юнг – отдел „Култура и медии“, посолство на Германия;

Нина Андерсен – стажант в посолство на Дания;

Розина Здравкова – стажант в посолство на Белгия.

Представители на браншови организации:

Мариана Кукушева – председател на Националния браншови съюз на хлебарите и сладкарите;

Атанас Урджанов – председател на УС на Асоциация на месопреработвателите в България;

Марияна Чолакова - Изпълнителен директор на Сдружението на производителите на растителни масла и маслопродукти в България;

Савина Влахова – Председател на Съюза на българските мелничари;

Ивана Радомирова - изпълнителен директор на Съюза на пивоварите;

Жана Величкова – Изпълнителен директор на Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България;

Катерина Маркова – Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България;

Тодор Бозвелиев – изпълнителен директор на Национална асоциация на млекопреработвателите;

Йордан Гаврилов – председател на Сдружение на българските граждани;

Катерина Ушева - PR и Маркетинг директор на Кауфланд;

Елица Георгиева - мениджър корпоративни комуникации на ЛИДЛ и

Николай Даскалов – адвокат.

Форумът се откри и председателства от Омбудсмана на Република България – г-жа Мая Манолова.

Мая Манолова:

Добре дошли, уважаеми дами и господа евродепутати, народни представители, представители на институциите, Ваши превъзходительства, представители на хранителния бранш.

Уважаеми дами и господа, благодаря, че се отзовахте на поканата.

Позицията ми на национален омбудсман е пределно ясна. Наличието на двойни стандарти на храните е не само дискриминация, а това е и обида за българските граждани – предлагането на храни от една и съща марка, от един и същи бранд, но с различни съставки и различно качество в различни точки на европейския пазар е нарушение на равнопоставеността на европейските граждани, на техните права и подкопава самата идея за равенство в Европейския съюз, особено когато тези разлики са съпътствани с по-високи цени.

В момента сме изправени пред заплахата към „Европа на две скорости” да се добави и заплахата „Европа на два стандарта”.

За това аз отново ви благодаря.

Нека в началото да представя участниците във форума. Всеки момент ще се включи министърът на земеделието, храните и горите г-н Порожанов. Тук засега е заместник-министърът на земеделието г-н Цветанов. От представителите на изпълнителната власт тук е и заместник-министърът на здравеопазването г-жа Светлана Йорданова.

Във форума участват и членове на Европейския парламент: г-н Владимир Уручев, г-н Георги Пирински, г-жа Искра Михайлова, г-н Момчил Неков, г-н Светослав Малинов, като очакваме да се включат г-н Андрей Новаков и г-жа Филиз Хюсменова.

Участват народни представители и председатели на парламентарни комисии. Тук е г-н Красимир Велчев, който е нашият основен партньор в българския парламент. Той е председател на Комисия по вероизповеданията и правата на човека, ресорната на Омбудсмана комисия. Г-н Славчо Атанасов, председател на Комисията по въпросите на децата, младежта и спорта. Г-н Антон Кутев, председател на Комисия по взаимодействието с неправителствените организации и жалбите на гражданите. Г-н Йордан Апостолов, заместник-председател на Комисията по земеделието и храните. Г-жа Светла Бъчварова също всеки момент ще се включи във форума. Тя е заместник-председател на Комисията по земеделието и храните. Тук е и г-н Цветан Топчиев, член на Комисията по земеделието и храните. Г-н Лъчезар Иванов, заместник-председател на Комисията по здравеопазването.

Сред представителите на различни институции имам удоволствието да ви представя г-н Христо Христов, заместник-ръководител на Представителството на Европейската комисия в България; г-н Дамян Илиев, изпълнителен директор на Българската агенция по безопасност на храните, който скромно е седнал там в дъното, но има основна роля в организацията на днешния форум. Г-жа Тодорка Янковска - Стефанова, заместник - изпълнителен директор на Българската агенция по безопасност на храните и г-н Любомир Кулински, директор на дирекция „Контрол на храните” при Централното управление на Българската агенция по безопасност на храните. Г-н Димитър Маргаритов, председател на Комисия за защита на потребителите, който е наш партньор. Г-н Богомил Николов, изпълнителен директор на Българска национална асоциация „Активни потребители”.

Сред представителите на дипломатическия корпус, на които благодаря, че се включват в днешния форум са: н. пр. г-н Душан Щраух, посланик на Чешката Република в България; н. пр. г-н Хавиер Перес-Грифо, посланик на Кралство Испания в България; н. пр. г-н Ставрос Августидис – посланик на Кипър в България; н.пр. г-н Форбс, посланик на Ирландия в България; първите секретари на посолствата Унгария и на Полша в София, заместник-ръководителя на посолство на Финландия – г-жа Рита Менсонен. Също така и представители на посолствата на Румъния, Холандия и Германия, Дания и на Белгия в България.

Сред представителите на браншовите организации, на които благодаря, че се включват и няма как да не ги отбележа изрично: г-жа

Кукушева, председател на Националния браншови съюз на хлебарите и сладкарите; г-н Атанас Урджанов, председател на УС на Асоциация на месопреработвателите в България; г-жа Марияна Чолакова - Изпълнителен директор на Сдружението на производителите на растителни масла и маслопродукти в България; г-жа Савина Влахова, председател на Съюза на българските мелничари; г-жа Ивана Радомирова, изпълнителен директор на Съюза на пивоварите; г-жа Жана Величкова, изпълнителен директор на Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България; г-жа Катерина Маркова, председател на Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България; г-н Тодор Бозвелиев, изпълнителен директор на Национална асоциация на млекопреработвателите; г-жа Катерина Ушева, PR и Маркетинг директор на Кауфланд; г-жа Елица Георгиева, мениджър корпоративни комуникации на ЛИДЛ и г-н Николай Даскалов – от БИЛА. Също така и експерти, представители на неправителствени организации, които са ангажирани с темата.

Най-напред да кажа каква е целта на днешния форум: какво е мнението на различните институции – дали всяка една от тях разпознава проблема с двойния стандарт на храните, да чуем какво всяка една от институциите може да направи в рамките на своите правомощия по тази болезнена за гражданите тема и трето, което е и най-важното, да отговорим на очакването на българските граждани, да се обединим, да изработим единна позиция на всички български институции и така с общи усилия да защитим достойнството на българските граждани.

Откривайки форума, използвам случая с няколко думи да съобща каква е позицията и какво е направено до този момент от институцията на Омбудсмана по темата.

По първия въпрос дали има или не двоен стандарт при храните и при други продукти в Източна и в Западна Европа, въпреки колебанието в становището на различни институции, смятам, че отговорът на този въпрос е много прост за всеки български гражданин. От собствения си опит всеки от нас знае, че освен разлики в качеството и в съставките на хранителните продукти, има такива и в козметиката и в различни други стоки, предназначени за бита. Така че по-скоро очакването на гражданите е да дадем отговор на въпроса колко големи са тези разлики, дали те се отразяват и влияят на здравето на българските потребители и не на последно място как тези разлики се отразяват върху цените на продуктите. Или казано с други думи дали плащаме повече за шоколади с по-малко

мляко и с по-малко какао и дали плащаме повече за сокове от плодов концентрат или вместо за такива от истински плод.

И тъй като имаше известни колебания в мнението на институции и за да не бъдем голословни, изготвихме и ще представим на вашето внимание едно опростено потребителско проучване за това как стоки от една и съща марка под един и същи бранд се предлагат в 3 европейски столици - Берлин, Виена и София. И тъй като нямаме ресурс за изследване на съдържанието на тези продукти, сме се ограничили с едно изследване на съставките, посочени в етикетите и едно сравнение в цените, като стоките са закупени от магазините на една и съща търговска верига в тези три европейски столици. Продуктите са пред мен. Може да ги видите. Всъщност това потребителско проучване показва, че наистина има храни, хранителни продукти, включително детски, при които предлагането им в София е с различно качество, с различни съставки в София и със значително по-висока цена. Например, открихме няколко продукта. Първият, който представяме на вашето внимание, е детско пюре, което в София се предлага с по-висок процент рапично олио – 1.3 срещу 0.9 в Берлин и с по-висока цена – в рамките на 26%. И още един пример. Детски шоколадово млечен десерт, който при предлагането му на пазара в София съдържа по-малко шоколад с 1% и по-малко мляко с 3%, а цената му е с 93% по-висока от тази в Берлин и с 16% по-висока от тази във Виена.

Установихме също така, че има продукти, които са с абсолютно еднакви съставки (концентрирали сме се основно върху детските храни), но със значително по-високи цени в България, като например този детски сок, който не е единствен, който е с еднакви съставки в сравнение със същия в Берлин, но със 147% по-висока цена.

Установихме и продукти, които са по-евтини в България, но за сметка на различни съставки, според нас това е по-ниско качество, като например този плодов сок, който виждате пред мен и който в Берлин се предлага със 100% плод, докато в България включва концентрат и И една газирана напитка, която в европейските страни се произвежда със захар, а в България с фруктозо-глюкозен сироп.

По втория въпрос – какво може да направи институцията на Омбудсмана, и какво сме направили до този момент само ще маркирам, че още от края на месец февруари (22 февруари) заедно с хранителния бранш (тук виждам г-жа Кукушева) организирахме един форум, посветен на измамите с храни, включително и на двойните стандарти в храните в

Пловдив. По-късно, в началото на следващия месец, излезе едно голямо проучване на страните от Вишеградската четворка, които акцентираха върху този проблем. Последваха жалби от майки по отношение на различното качество на детските храни и на детските пюрета, предлагани на пазарите в България, след което ние незабавно сигнализирахме за това Европейския Омбудсман и Комисаря за защита на потребителите – г-жа Йоурова. Но тъй като отговорите от тях не бяха особено обнадеждаващи, поискахме лична среща с г-жа О'Райли, европейския Омбудсман, която се проведе през месец юли. Междувременно проведохме и множество срещи с отговорните институции, с министъра на земеделието, храните и горите, който има активна позиция по тази тема, с Агенцията по безопасност на храните, с българския еврокомисар – г-жа Мария Габриел, с множество неправителствени организации, а също така и с една голяма част от българските евродепутати.

Така се стигна до днешния форум. Всъщност целта на днешния форум е да покажем дали можем българските институции да се обединим около тази важна за българските граждани тема – битката срещу двойните стандарти на храните в Европа. Избрали сме момента не случайно. В края на този месец – на 27 и 28 септември, предстои изслушване в Европейския парламент по темата, като се надяваме с участието си днес в този форум българските евродепутати от всички партийни парламентарни групи да се обединят около една обща позиция, която да бъде представена като позиция на България на предстоящото изслушване. Благодарим им специално, че отделиха от времето си да са тук и че бяха активни и ни помогнаха при подготовката на днешния форум.

За това сме изработили и предлагаме на вашето внимание проект на декларация, която беше подписана от някои от евродепутатите, които не могат да участват в днешния форум. Декларацията е в папките, които се намират пред вас и всеки един от вас може, подписвайки екземпляра, който е пред него, да се присъедини към тази декларация. Целта е да я представим в края на месец септември на вниманието на Европейския парламент и да бъде изпратена като обща позиция на българските институции и на другите европейски органи.

Освен това, искам да ви информирам, че възнамерявам да подам петиция в Европейския парламент в качеството си на гражданин, като в момента организирам присъединяването и на други граждани към тази петиция, с която да покажем, че българските граждани не приемат

наличието на двойни стандарти в храните в Европа и ще настояваме за ускорено приемане на европейско законодателство, което да забранява тези двойни стандарти.

Всъщност каква е целта? Като омбудсман и като юрист аз съм категорична, че е необходима промяна в европейското законодателство, защото сега действащото европейско законодателство има изисквания към това продуктите да са безопасни, има изисквания към това на етикетите коректно да е отразено съдържанието на храните, има изисквания към рекламата, но няма забрана срещу предлагането на храни под една и съща марка с различно съдържание в различни точки на Европейския съюз. Това е така, защото действащите директиви - Директивата за безопасността, Директивата за етикетирането и Директивата за рекламирането на стоки, и липсва такава за производството и за разпространението на хранителни продукти в рамките на Европейския съюз. За това категорично ще настоявам и се надявам да се обединим всички български институции за промяна в законодателството, която да е насочена в три посоки:

Първо, да забрани предлагането на стоки с една и съща марка, но с различно съдържание в различни точки на Европейския съюз.

Второ, да бъде създаден ясен механизъм за контрол, по възможност чрез единен европейски орган или чрез мрежа на националните органи, които да контролират спазването на това изискване.

И трето, предвиждането на сериозни санкции срещу нарушителите на тези правила.

А че това е възможно, вече сме оптимисти след изявлението на президента на Европейската комисия – г-н Юнкер, в средата на миналата седмица.

Предлагам да започнем днешния форум с едно силно европейско послание, у което е насочено специално към участниците във форума, след което ще дам думата на министъра на земеделието. Но нека да чуем първо българският еврокомисар г-жа Мария Габриел, еврокомисарят за защита на потребителите – г-жа Йоурова, и председателят на Европейската комисия г-н Жан-Клод Юнкер.

Мария Габриел:

Уважаема г-жо Омбудсман на Република България,

Уважаеми членове на българския и на европейския парламент,

Уважаеми членове на българското правителство,

Уважаеми представители на българския бизнес, на неправителствени организации и партии,

Уважаеми гости, участващи в този изключително важен форум, организиран от българския Омбудсман г-жа Мая Манолова,

Позволете ми в началото да ѝ благодаря, че за пореден път поставя такъв важен и горещ въпрос на вниманието на всички ни и да търси нашите обединени усилия за решаването му. Мога да ви уверя, че с нея сме на едно мнение по този въпрос. Никой няма право да дискриминира българските граждани, предлагайки им стоки с по-ниско качество.

Защитата на интересите на гражданите е основен мой приоритет и аз ще ги отстоявам с всички дадени ми правомощия.

Европейският съюз е основан на ценности, на това, че всички хора имаме равни права. Равенството в правата на хората и уважението към всеки човек, независимо откъде идва, са основата, на която е създаден Съюзът. Категорично неприемливо е гражданите от Източна Европа, в това число и ние българите, да бъдем третирани от производителите на различни продукти по различен начин. Няма значение дали разликите в състава са малки или големи, защото това засяга нашето достойнство като равноправни членове на Съюза. Какво да кажем на една българска майка, която разбира, че детето ѝ се храни с продукти с различно качество от друго европейче. Това е неприемливо.

Ако производителите на тези стоки имат различен състав на продуктите за различните пазари, то тогава трябва ясно да обозначат, че не става дума за един и същи продукт, а за нещо друго. Потребителите не трябва да бъдат заблуждавани, че продуктът е с едно и също качество, когато не е такъв. Подобни практики нямат нищо общо с бизнес етиката и трябва да бъдат прекратени.

Председателят на Европейската комисия Жан-Клод Юнкер и Комисарят по правосъдието, потребителите и равенството между половете г-жа Вера Йоурова споделят мнението, че двойните стандарти са неприемливи. Европейската комисия вече реагира и предприе действия. Комисията за защита на потребителите вече реагира така че националните органи в съответните държави-членки да координират своите действия по въпроса, като изхождат от всички правни инструменти за прилагане правото на Европейския съюз. Събират се доказателства от държавите-членки, за да разберем кои държави и кои продукти са засегнати, като досега 21 правителства са предоставили информация.

Уважаеми участници в днешния форум, бих искала да ви уверя, че Европейската комисия ще предприеме действия, за да се спре подобна практика, унижаваща потребителите от страните в Източна Европа. Вярвам, че идеите и предложенията за това как можем да решим проблема ще бъдат част от работата на този форум. Търсенето на решения е плод на общи усилия на всички: на власти, на бизнес, на неправителствения сектор, на експерти. Вярвам, че всички заедно в диалог ще намерим тези подходи, които ще доведат до защита на интересите на българския потребител. Всички ние гледаме в една посока. Всички ние искаме да сме равни и достойни граждани на Европейския съюз. Аз като български еврокомисар ще работя с всички сили за решаването на проблема с двойните стандарти продуктите за страните от Централна и Източна Европа. Може да разчитате на мен.

Желая ви успех и ползотворна работа на форума.

Вера Йоурова:

Уважаеми гости, дами и господа, съгласно европейското законодателство двойните стандарти са неприемливи. В нашия единен пазар няма място за двойни стандарти. Аз, заедно с председателя Юнкер, разглеждаме въпроса много сериозно. Както самият председател Юнкер заяви, това е европейски въпрос и няма втора категория граждани в Европейския съюз.

Европейската комисия е силно ангажирана да подпомогне държавите, засегнати от проблема за продуктите с двойно качество и да намери ефективно решение в това число и за България. Не става дума за безопасност на храните. В Съюза има строги правила за храните и благодарение на тях потребителите не трябва да се подвеждат. Поради това поисках от националните органи да съберат данни и да вземат необходимите мерки, за да приложат по най-добрия начин правилата.

Разглеждаме въпроса на високо политическо ниво и ще продължим да инвестираме в установяване на фактите и да разберем по-добре кои продукти и кои държави са засегнати. Поне 1 млн. евро за финансиране са на разположение за държавите-членки, за да направят още тестове или да предприемат други мерки. Насърчавам компетентните български органи да кандидатстват за това. Най-малко 1 млн. евро са на разположение и на съвместния изследователски център, който работи за разработването на

единен продукт за оценяването на храните в целия Европейски съюз и също така да сравнява данни.

До края на септември Комисията ще приеме нови насоки за националните органи за това как да установяват незаконни практики, съгласно европейското законодателство. Надявам се, че производителите и техните асоциации ще спазят даденото обещание, че производителите ще спазват най-високите стандарти на индустрията и очаквам от тях нов Етичен кодекс да бъде представен през есента. Индустрията ме увери, че много сериозно разглежда въпроса и иска активно да участва за разрешаването му.

Дами и господа, трябва със съвместни усилия да разрешим въпроса с двойните стандарти на продуктите. На вашата конференция могат да се обсъждат такива идеи. Приканвам ви, да използвате тази възможност, за да разисквате конкретни действия, за да се възстанови доверието на потребителите в единния пазар. В нашия Съюз има много отлични продукти, които отговарят на най-високите стандарти, но ние трябва да гарантираме справедливо третиране и достъп на всички потребители.

Желая ви успех във вашите разисквания. Благодаря ви.

Жан-Клод Юнкер:

В един Съюз на равно поставени не може да има второ качество потребители. Аз самият не мога да приема, че хората от Централна и Източна Европа купуват продукти с по-лошо качество, които имат същите етикети и същите опаковки като тези в други държави. Словаците заслужават да има еднакво количество риба в рибните продукти, точно както е за всички останали. Същото важи и за шоколада и за други продукти за унгарците, чехите и други от Европейския съюз. Тези практики вече са забранени от европейското законодателство и ние трябва да гарантираме, че това законодателство се прилага. Трябва да гарантираме, че националните органи могат да изкоренят тези практики.

Мая Манолова:

Чухте силни чуждестранни говорители по темата. Давам думата на един силен български – на министъра на земеделието, храните и горите. Заповядайте, г-н Порожанов.

Румен Порожанов:

Благодаря Ви.

Темата, по която сме се събрали, не е нова. Тя е от близо година, но през последните месеци набра своя аналитично-информационен материал и разбира се, своето организиране. Видно е от последните изявления, които идват от страна на Европейската комисия от най-високо ниво, че макар първоначално игнорирана темата, тя започва да се приема много по-сериозно.

Много набързо ще кажа какво се случи в България, защото то е оповестено, знае се от повечето от вас. Направиха се два чека на продукти. Единият през месец май и резултатите излязоха през месец юни. Тогава бяха тествани 31 продукта, случайно избрани, в 5 категории (няма да влизам в детайлите), закупени от Австрия и Германия и аналогичните продукти, закупени от веригите, които са в България. За 7 продукта от тях, малко над 20%, се установиха разлики в съставките на самите продукти с една съща марка и наименование – в съставките, разписани върху опаковката на тези продукти. Продължихме този анализ с органоаналитичния анализ, като тук имаше за около 3 продукта различия. И това, което отне много повече време и което би било доста по-обезпокоително, физико-химичния анализ на това, което е обявено и това, което се съдържа в тези продукти. Бяха направени много, много проби, включително и тестване в допълнителни лаборатории, но във всичките 31 продукта съставките бяха в допустимите отклонения на съдържанието, което е оповестено. Това беше добрата новина, че няма подобни проблеми. Направихме го, разсъждавайки с колегите от Българска агенция по безопасност на храните, тъй като в Чехия и Унгария имаше подобен проблем с едни от продуктите.

Това, което ние направихме, беше успоредно с всичко онова, което се случваше в останалите страни от Централна и Източна Европа. Започнаха регулярните срещи на ниво Вишеградска четворка, присъединени България, Румъния и Словакия, в които непрекъснато вървеше обмяна на информация за това какво показват проверките на всяка една страна-членка. Аналогични бяха резултатите и при другите наши колеги – между 20 и 30%, при някои по-малко, различия в съставките на продуктите. Това, което тогава ни направи впечатление е, че като се направиха съпоставки на цените на това, което беше закупено от там с това, което е закупено на цени тук, имаше обезпокоителни завишения

основно в някои от детските храни, доста сериозно в някои до 100% и в някои от шоколадовите изделия - между 30 и 70%. Това наложи и направихме среща с г-н Маргаритов, с Федерацията на потребителите, които са в нашата страна от гледна точка на това какво бихме могли ние като законодателство и като санкции да проведем, да наложим. Но реално нормативно предвид на това, че самите продукти са здравословни и не са опасни за здравето на хората, няма проблем, за който би следвало да се предприемат драстични мерки в посока, когато се установи такъв проблем.

Обединихме се около това, че трябва да продължим с проверките най-вече на ниво етикет и цени и направихме втора съпоставка. При втората съпоставка продуктите отново бяха 30, отново в същите диапазони на групи продукти, като нито аз, нито г-н Маргаритов сме ги определяли, а на ниво експерти, които се събират, включително от Федерацията на потребителите, бяха произволно избрани продуктите. Тук бяха Италия, Швейцария и Франция, ако не се лъжа. При тази проверка съществени проблеми и различия в наименованието на етикетите не се установиха. Имаше ценови различия. Около 10 продукта бяха малко по-скъпи тук. Във втория чек направихме доста по-сериозен анализ от гледна точка на ДДС в различните страни. В първия чек не го направихме, но пак фрапантните различия щяха да останат. Около десетина продукта бяха малко по-скъпи. Около 15 продукта бяха малко по-евтини.

Това, което се случва на европейско ниво – в два форума на Съвета на министрите се поставя темата. Имаше презентации на Чехия и на Унгария, включително с всички наши констатации и изследвания, бяха дебатирани преди около два месеца. На срещата присъстваше и комисар Йоурова.

Безспорно е, че страните от Централна и Източна Европа са обединени в това, че двойният стандарт или двойното качество на храни за един и същи продукт не трябва да бъде на единния европейски пазар. Безспорно е и това, че това нещо законово не може да бъде уредено без да има единна европейска регулация за това. Ние трудно бихме могли с наши законодателни мерки и инициативи да наложим подобна регулация или режим.

Определено преди два месеца на Съвета на министрите комисар Йоурова (тук комисар Йоурова има еволюция в мисленето си) не беше така ентузиазизирана, че трябва да се предприемат спешни мерки в тази посока. Безспорно общественият натиск и правителствен върху Комисията

и последвалата среща, която, ако не се лъжа, словашкият премиер в началото на август или по-точно в края на месец юли проведе с председателя на Европейската комисия г-н Юнкер, тогава ясно се пое ангажиментът да се работи в посока унифициране на този проблем – унифициране на продуктите за единния европейски пазар.

За това всяка една инициатива в тази посока, каквато е и днешната, показва солидарността на страните, които са „потърпевши”. Потърпевши, защото тук имаме тема с различно третиране на потребителя и нелоялни търговски практики.

Оттук нататък и на база на това, което в последните две седмици се заяви от Председателя на Европейската комисия г-н Юнкер очакваме инициативата да прерасне в единен нормативен ангажимент на Комисията, така че всички производители, произвеждащи за европейския пазар, да са наясно, че един продукт трябва да бъде с едно качество. Ако искат да му слагат „X”, „У” и „Z”, но тези „X”, „У” и „Z” отново да бъдат с едно качество за тези пазари.

По отношение на цените ние ще продължим да правим проверки. Може би другия месец ще организираме отново продукти, на които да направим чек на етикета и на цените. Аз лично имах среща с две от веригите. Няма да ги споменавам кои са. По-нататък ще направя срещи и с останалите вериги. Цените са едно условно пазарно понятие, но е нормално да се съобразява един продукт, който има своя себестойност, но той има и данъчно облагане или по-точно данъчни тежести върху него, но до фрапантни разлики от порядъка на 20% смятам, че не е нормално да има в тези продукти.

Разбира се, Министерството на земеделието и храните и структурите към него и най-вече Българската агенция по безопасност на храните ще продължаваме да следим и ще поддържаме цялата организация и комуникацията с комисията. Тук изключително важни са и българските представители в Европейския парламент, българските служители в Европейската комисия, които са на най-различни и сериозни нива и на всички структури в българската държава.

Ние сме на разположение за информация и за всякаква друга координация и помощ.

Благодаря, г-жо Манолова.

Мая Манолова:

Благодаря, г-н Порожанов.

Предлагам, тъй като всички предварително са запознати с текста на Декларацията, да я подпишем преди някои от евродепутатите да напуснат събитието, тъй като имат и други ангажименти, а също и от останалите гости. Предлагам сега да започне подписването. Вече г-н Порожанов подписа като министър. Г-жа Йорданова от името на Министерството на здравеопазването. Евродепутатите също. Благодаря, че има представители на всички политически групи в европейския парламент: на ГЕРБ, на БСП, на ДПС, на ДСБ. Липсват само патриотите. Но г-н Ангел Джамбаски се е присъединил към Декларацията предварително.

Моля всички от вас, които ще се присъединят към декларацията, да подпишат екземпляра, който е в папката пред вас и ще ги приложим към документите.

Докато продължава подписването на Декларацията, ще дам първо думата на евродепутатите

ГЕРБ и БСП? На кого да дам думата първо? Г-н Новаков? г-н Неков?

Андрей Новаков:

Г-жо Манолова, първо благодаря за поканата и за дадената ми дума.

Аз се радвам, че на тази маса сме толкова много колеги от различни политически групи точно, за да се чуе пасивния ни глас тогава, когато става въпрос за българските потребители. В този ред на мисли се радвам, че подкрепихте инициативата на колегата Емил Радев за това да изпратим въпросите до Европейската комисия. Защото аз считам, че е недопустимо дори да става дума за това, на което за съжаление ставаме свидетели. За мен е позорно един производител да разделя своите потребители и своите клиенти на две категории, още повече когато това не става с ясното съзнание и информиран избор на тези хора. Единствената възможна реакция отгук насетне е именно такава, каквато Вие, г-жо Манолова, подкрепихте и нас и заедно, съвместно да започнем такава кампания именно от България, така че на това нещо да се сложи край възможно най-скоро, та било то със законодателни инициативи или други способности така че това да спре.

Аз не на последно място разчитам, че такива производители същевременно ще изтрезнеят и ще спрат да го правят, защото в крайна сметка това ще доведе до отлив на тяхната клиентела. Хората с право

справедливо негодуват срещу такова поведение. Аз имам очакването съвсем скоро това да е миналото.

Оттук насетне е важно да кажем, че този подход ще бъде и занапред. Защото ако днес се занимаваме с това колко какао има в шоколада и колко захар има в един сок, този подход ще го приложим утре, когато се борим за това България да има справедлив дял от европейските инвестиционни фондове, за това България да е част от Шенгенското пространство, за това България да е част от еврозоната.

Така че всеки въпрос има значение, всеки човек има значение.

Благодаря ви.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, г-н Новаков. Заповядайте, г-н Неков. Г-н Неков има история по защитаването на тази кауза в Европейския парламент.

Момчил Неков:

Благодаря Ви, г-жо Манолова.

Уважаеми колеги, гости и участници в днешната обществена дискуссия. Първо искам да започна с това, че на България отнема 8 години от момента на признаване на статута ѝ като кандидат през 1999 г. до приемането ѝ като страна-членка в Европейския съюз през 2007 г. В този период основната цел е да се водят преговори за синхронизирането на законодателството с Европейския съюз, а не на търсене на някои компромиси между двете системи. Недопустимо е след тези дълги години, а сега и от гледна точка на 10 годишно членство в Европейския съюз да има разлики в единния пазар. Единният пазар означава свободно движение на хора, стоки, капитали и услуги. Това означава, че от тази гледна точка на различното качество на храните, на съставките в продуктите в различните държави членки в Западна, Централна и Източна Европа означава, че има граждани в Европейския съюз съобразно с различна информация в стоките, което е недопустимо.

Производителите имат еднакви изисквания за производство на тези продукти. Въпреки това остава непонятно защо влагат съставки, които са различни и с по-ниско качество за различните пазари в Европейския съюз. Индустрията говори за различни преференции на съответните потребители. Искам някой от вас, ако може да ми каже, защо между Карлови Вари и Малко Търново, което е на разстояние 2000 км. няма

разлика в храните – в съставките на продуктите, а в същото време в град, който е на 85 км от Карлови Вари има вече различни предпочитания в преференцията. Очевидно е, че става въпрос за разлика между Западна, Централна и Източна Европа. Очевидно е, че става въпрос за дискриминация към гражданите. И тук може да навлезем в другата тема разликите в цените при условие, че заплащането в България и в Централна и Източна Европа като цяло е по-ниско. Това означава, че транспортните разходи са по-ниски, данъците на тези хора са по-ниски, заплащането е по-ниско. И тук можем да говорим за една експлоатация и България по този начин се превръща в един стопански придатък към Европейския съюз.

С това искам да кажа, че коментарите от гледна точка на потребителите, които са писали в социалните мрежи, се препокриват с лабораторните анализи. Постарах се да намеря няколко такива коментара, които могат да представляват интерес за вас.

Ася Молова казва: „Любо, само ще кажа, че от „Нутела”, произведена в Германия никога не съм получавала киселини, а от полската, която се продава у нас, всеки път.”

И още коментари: „Проучването може да е, но който е живял в Западна Европа и без лабораторни изследвания е установил разликата в съставките на хранителната и други промишлености.”

„Свилен Мирчев: Какво има да проверяват. То се знае – портокали с листа рязани с ножичка за Западна Европа и залежали портокали за България, разбира се обрুলени и някои падали при зрялост.”

И още един: „Носим си храна от чужбина, когато сме във ваканция в България, защото всичката храна е под всякаква критика.”

Това са гражданите, които трябва да защитаваме.

От тази гледна точка това, което искам да ви покажа са няколко продукти от България и от Западна Европа, купени от няколко държави-членки. Тази газирана напитка е от Франция, а другата е от Белгия. В случая с нея разликата е в съдържанието на захар и на захари, като за напитката, която е в Западна Европа говорим за 45 калории на 100 милилитра, а в българската напитка говорим за 42 калории. На пръв поглед 3 калории нищо не означават. Но я си представете, че ако някой пие по 2-3 л. от тази газирана напитка на ден колко се получава – огромна разлика. А при условие, че дневният прием според Световната здравна организация е 25 гр. захар на ден. И после се учудваме защо България е в топ 10 на държавите с най-затлъстели деца. И само да ви кажа, че през 2004 г. този

процент е бил 3.3%, а през 2014 г. този процент на затлъстели деца до 5 години е 7.1% на сто.

От гледна точка на следващите продукти, които добре са опаковани и нищо не може да се види, този, който е в Западна Европа е без глутен, а този, който е в България е с глутен. Всички знаем за модата сред младите хора да консумират безглутенови храни и не знам как индустрията би им го обяснила на тях.

Както г-жа Манолова спомена за детските храни, в случая този продукт е закупен от Франция. В същото време този продукт е закупен в България. От изследването на една моя колежка – Биляна Боржо, ясно си личи, тъй като продуктът е идентичен по етикетиране, че има разлика най-вече в съдържанието на морковите – има по-малко съдържание на моркови, и по-голямо съдържание на ориз. Чудно ми е, като индустрията казва, че е правила предпочитания на потребителите в Централна и Източна Европа, как са правили изследване за вкусовите качества в рамките на 4-5 месеца. Как са го установили това нещо също ми е много чудно.

От моята колежка от политическата група на социалисти демократи след това изследване, което е публикувано предходната седмица, тя ми позволи да го представя, като искаше да каже няколко неща.

Първо, тези продукти, които са идентични с хърватските продукти, са избрани от граждани, за да не бъде обвинена от индустрията, че тя е избрала определени продукти.

Второ, самото изследване е направено в топ хърватски лаборатории и самите хървати нямат никакъв проблем да си произвеждат храни с различно качество, но стига това да бъде ясно обозначено, т.е. да има различна форма и да се проведе информационна кампания. В случая този подход не се прилага от вчера. Той се прилага от няколко години и ние наистина трябва да защитим нашите граждани, защото ние сме техните представители.

И най-важното в днешната обществена дискусия е, че ние се борим точно с тази дискриминация. Искам да ви покажа продуктите, които са изследвани в Хърватия. В червено са разликите между цените и между качеството. В зелено са приликите в цените и в качеството. Искам да подчертая, че ако става въпрос за прилики в цените, тук говорим за маргинални разлики в стойност 10-15%. Това означава, че може да има някъде зелено, където продуктът в Хърватия да е с 10-15% по-скъп, но

въпреки това той е отбелязан в зелено. Може да видите кое преобладава – дали зеленото или червеното?!

Мисля, че това би било достатъчно да разберем, че качеството на различните продукти води до качеството на живот – различен начин на живот, а както казах и до затлъстяване – за държавите с най-много затлъстели деца като процентно съотношение. И ако ние не се преборим с точно тези проблеми, аз смятам, че ние ще продължим по същия начин и няма как да излезем от тази лоша класация.

И последно, за студения чай. Този е от България, а този е закупен от Франция. Разликата е, че има 3 съставки повече в българския. Вие ще прецените колко са здравословни при условие, че във френския продукт пише, че няма оцветители и консерванти, а тук говорим за натриев цитрат, подсладител и гликозиди. Който има медицинско образование, може да влезе в интернет и да прочете какво означават точно тези съставки.

Благодаря ви за вниманието.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, г-н Неков. Сега давам думата на г-жа Михайлова, евродепутат.

Искра Михайлова:

Благодаря Ви, г-жо Манолова.

Уважаеми дами и господа, г-н Министър, колеги и колеги от българския парламент, представители на организации на производители и неправителствения сектор, преди всичко искам да благодаря за поканата за участие в този форум, защото според мен този форум е демонстрация на активна позиция. Това е един от случаите, в които България действително трябва да демонстрира активна позиция и активни действия. Това не е казус, по който ние бихме могли да изчакваме решение на Европейския съюз без наше участие. За това, между другото ни приканва и комисар Йоурова преди малко в обръщението си – за активно участие в решаването на проблемите.

Искам само да отбележа, че за Европейския парламент проблемът с качеството – различни параметри на качеството на храните, също така за почистващи препарати и козметика не е ново. Още през 2009 г. в парламента има внесени парламентарни искания до Европейската комисия за качеството на хранителните продукти, продуктите за козметика и

почистващите препарати основно в страните от Източна Европа. Тогава за първи път се повдига въпросът в Европейския парламент. През 2013 г. в резолюция, която е посветена на новия дневен ред на европейската политика за потребителите, проблемът е засегнат с едно изречение, но вече е бил в дневния ред на Европейския парламент. През март тази година 46 членове на Европейския парламент внасят въпрос по темата и има дебат в пленарна зала, доколкото си спомням през месец май. Нали така беше, г-н Уручев? През май месец тази година в Европейския парламент имаше дебат с ясни послания от всички колеги, които се включиха в дебата, че практиките, наложени към момента в Европейския съюз са неприемливи и трябва да се предприемат действия, както на законодателно ниво, така и на ниво по-добра координация между съответните национални компетентни органи. Това е и основното обръщение на г-н Юнкер в неговото слово за състоянието на Съюза през миналата седмица. Той категорично защитава, както чухте, правото на всички потребители в Европейския съюз да имат равни права, но заедно с това призовава за подобряване на системата за координация между компетентните органи в страните-членки.

Това е моето второ обръщение. Първото беше в това, че в нашия дневен ред проблемът съществува. Ние работим по него. Българските представители в Европейския парламент поставиха въпрос буквално преди месец. Ние ще продължим активно във всички дебати в Европейския парламент.

Вторият ми апел е адресиран към българските компетентни органи и българските власти, особено към Агенцията по безопасност на храните и добра координация между Министерството на земеделието и храните, Министерството на здравеопазването, а също така и българският парламент, тъй като активната ни позиция е част от участието ни в управлението на Европейския съюз. Ние не можем да останем в позиция да поставим въпроса и след това да очакваме някой да го реши вместо нас.

Апелирам към това, ако има, както заяви Комисарят, специално отделени средства, които могат да бъдат използвани от съответните национални агенции, нека Българската агенция по безопасност на храните се включи в тази мрежа, нека участва, нека получи финансова подкрепа, за да могат да се съберат достатъчно данни на достатъчно добро ниво, които да предизвикат по-нататък решение на европейските институции.

Както казаха и колегите, в наше лице вие имате поддръжник. Считаме и съм убедена, че българският потребител е равен на всеки

потребител в Европейския съюз и това е в основата на ценностите на Европейския съюз. Благодаря ви.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, г-жо Михайлова. Г-н Уручев, заповядайте.

Владимир Уручев:

Уважаема г-жо Манолова, г-н Министър, колеги евродепутати,

Уважаеми народни представители,

Уважаеми гости, изключително важен проблем, изключително важен въпрос. Поздравявам ви за активната позиция, която демонстрирате в един доста сериозен период. Бих искал, обаче, да навлезем малко в дълбочина.

Вие казахте за европейското законодателство и аз точно тук искам да акцентирам и да искаме в крайна сметка да променим нещо в това законодателство. Европейското законодателство регулира на първо място безопасността на храните. Това е безусловно написано във всички регламенти, във всички директиви, които се отнасят до безопасността на стоките, че не може да се допусне опасен продукт на пазара. И затова има съответните организации, национални органи, европейски и т.н.

Европейското законодателство по отношение на безопасността на храните е много силно. Освен директивите и регламентите, от гледна точка вече на потребителите има съответно изискване за етикетирание. Няма да се спирам подробно, там са много регламенти и много директиви, секторни и т.н. Искам да знаете само едно, че изискването по отношение на храните е да се посочва върху етикета в низходящ порядък в зависимост от тежестта на съответните компоненти целия списък на компоненти и ингредиенты. Процентно съдържание се дава само на тези ингредиенты, които са или в името на продукта или го характеризират като такъв, т.е. не на всички ингредиенты.

Освен това, мисля, че това даже е най-важното, практиката, компаниите да локализируют техните продукти е законна. 2016 г. Европейската комисия издаде ръководство, което не е задължително, разбира се, ръководство как да се прилагат директивите. Най-вече става въпрос за Директивата за нелоялни търговски практики. Нелоялни или нечестни и според мен е по-правилно да се преведе нечестни. В това ръководство изрично е написано, че компаниите могат да локализируют техните продукти, т.е. да вземат предвид местните вкусове, да вземат предвид местни производства на ингредиенты на компоненти. Може да се

получат разлики и заради различно изискване на националното законодателство, технологичните линии с техните технически характеристики също могат да се различават. Тоест, става въпрос за една легална практика. Въпросът е къде тя става незаконна. Става незаконна тогава, когато е подвеждаща – когато един и същи продукт, с едно и също име, с една и съща опаковка се продават на различни пазари, но в съдържанието има недопустими различия. Това е подвеждащо да потребителя. Това кара потребителят да купи нещо, което той при други условия не би купил заради марката, заради някаква друга привързаност. Това трябва да се доказва, обаче, от националните органи. Това трябва да се доказва от съответните експертизи.

Тук присъстват представители на производителите. Тази свобода, която европейското законодателство е дало за локализиране на продуктите не е случайно, разбира се. Хубаво ще бъде да чуем и тях. Едно абсолютно унифициране на даден продукт дали няма да тях да им върже ръцете. Защото аз виждам съпротивата в Европейската комисия, макар че нараства, г-жа Искра Михайлова е права, в Европейския парламент доста отдавна се разисква по този въпрос. Виждам и тенденцията за по-положително отношение към проблема и към неговото решаване. Но трябва да ви кажа, че всичко може да се регулира, но да искаме да регулираме качеството на храните, т.е. да регулираме вкуса, е абсурдно. Така че ще се радвам да чуя и други мнения в тази дискусия. Аз мисля, че изключително правилно поставяме въпроса, тъй като той е важен.

Ще ви кажа за два типа изследвания на общественото мнение. Едното е по-общо, когато се задават въпроси как се отнасяме към пониското качество на храните, към различните съставки и т.н., хората масово и в Чехия, и в Словакия и в Унгария, а най-вероятно и тук в България ще отговорят, че нас ни третират неравностойно и че едва ли не ни третират като втора категория хора. Но когато се задава въпрос конкретно, например, и в Словакия и в Унгария за даден продукт, който има установена разлика, например в Словакия, е отговорено, че това, което се предлага в Словакия е по-вкусно отколкото това, което се предлага в Австрия, независимо от това, че има повече мазнини и се купува по-добре в Словакия. По подобен начин са отговорили и в Чехия. По подобен начин са отговорили и в Унгария. Тоест, не е толкова елементарно да се реши с едно унифициране на нещата. Нека производителите все пак да кажат къде да намерим тази златна среда, в която да успокоим хората, ако трябва и

законодателно нещо да променим, че няма българи, че няма източноевропейци, централно европейци, които да се смятат за втора категория хора.

Мая Манолова:

Благодаря, г-н Уручев. Г-н Пирински, заповядайте.

Георги Пирински:

Благодаря Ви, г-жо Манолова.

Уважаеми Ваши превъзходительства, уважаеми парламентаристи, дами и господа, в известен смисъл искам да се възползвам от току-що направеното изказване от г-н Уручев, тъй като той призова наистина да се вгледаме в същината на проблема, който е пред нас.

Струва ми се, че си заслужава преди всичко да отчетем изключително високото, същественото политическо значение на този проблем днес. Съвсем не случайно президентът Юнкер в своето слово на 13-ти специално отдели цял пасаж именно на проблема „потребители втора категория в Европейския съюз.” Обърнали сте внимание навярно, че той разположи тази своя теза в онази част от изказването си (от речта си) която третираше основните ценности на Европейския съюз. Той изброи три: свобода, равенство и върховенство на закона. И именно в контекста на равенството той изтъкна проблема с двойните стандарти по отношение на потребителите. И то именно в контекста на много острия проблем, който стои пред Европейския съюз днес – задълбочаващите се различия между Изтока и Запада на Европейския съюз. И очевидно изключителната му загриженост, и не само на него, че подобна тенденция, ако се развие, тя означава никак нерадостно бъдеще и перспектива за развитието на Съюза.

Какво казва г-н Юнкер? Той беше цитиран, но си заслужава още веднъж да се вгледаме в тезата му. Освен, че е категорично неприемливо подобно явление – двойни стандарти, той ясно фиксира проблема като проблем на продукти, които са с идентично етикетирание и брендиране и същевременно с различно фактическо съдържание. Неговата теза е, че това явление и сега е забранено по правото на Европейския съюз и става въпрос да бъдат подкрепени националните органи, които да пресекат подобно състояние на нещата.

Тук, както чувстваме, има известни различия в оценките, защото прозвуча и в предишни изказвания, че става дума и за вглеждане и в

самото европейско законодателство и доколкото то разрешава или напротив неразрешава подобни практики. И разбира се, кой трябва да предприеме съответни действия.

Поне по мое мнение и тук отново се връщам към изказването на г-н Уручев, той цитира ръководството за прилагане на законодателството в областта на онова, което той нарече „честна конкуренция”, в нашата практика се използва и понятието „лоялна конкуренция” и на мен ми се струва, че наред с целия кръг въпроси, свързани с качеството и безопасността на храните, не по-малко внимание трябва да обърнем и на търговската страна на проблема, на това, че всъщност става дума за измама спрямо потребителите от страна не на едни или други местни фирми, а на много национални компании, които произвеждат и продават в целия Европейски съюз и извън него и които си позволяват абсолютно идентични и като форма, и като брандиране, и като етикетиране продукти да предлагат с различни фактически състави. Това си е чиста проба нелоялна конкуренция. И тук, наред с г-жа Йоурова, според мен има не по-малко основание да бъде сезирана и комисар Вестагер, която отговаря за лоялната конкуренция в единния европейски пазар. Не бива да има никакво колебание, че този проблем придобива наистина приоритетно политическо значение, защото той всъщност в крайна сметка засяга доверието на гражданина в Европейския съюз. Това е централното предизвикателство пред Европейския съюз днес да възстанови, както между другото споменава и Юнкер в последната фраза на своята реч – доверието на гражданите в Съюза. И когато той казва, не се интересуват нито от институции, нито от директиви, а се интересуват от това какъв живот живеят и какво получават в крайна сметка като ежедневна практика.

Срещата, която г-жа Манолова днес предизвиква според мен, както и беше казано от всички колеги, е изключително важна и полезна. Защото в хода на тази дискусия ние трябва да си изясним същината на предизвикателството, кои са компетентните институции и у нас и в Европейския съюз, които трябва да се заемат с решаването на този безспорно безкрайно неприемлив вид практика и да постигнем една позиция, която е ясно аргументирана от гледна точка на европейското законодателство и около която се обединяваме, за да постигнем достатъчна яснота на фактите и на това за какво говорим, за какви недопустими практики говорим и в съответствие с една такава яснота за действията, които да ги пресекат.

Г-жо Манолова, благодаря Ви за тази възможност и ви поздравявам за днешната среща.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, г-н Пирински.

Наистина е важно на финала на днешния форум да отбележим около каква идентификация на проблема сме се обединили и какви са предложенията за действие. Както и се надявам, че в резултат на чути мнения, на декларацията, която току-що подписахме българските евродепутати ще имат единна позиция по време на изслушването по темата в края на месеца и изобщо в предстоящите месеци, когато очевидно тази тема ще бъде важна и ще бъде развивана и в рамките на Европейския парламент и на други органи на Европейския съюз.

Сега да дам думата на Министерството на здравеопазването. След това депутатите и бранша ще вземат отношение. Заповядайте, г-жо Йорданова, от името на министъра на здравеопазването.

Светлана Йорданова:

Благодаря, г-жо Манолова.

Уважаеми дами и господа, ще се постарая да бъде много кратка.

Министерството на здравеопазването взе активно участие след осветяването на този проблем с наши експерти и специалисти заедно с Националния център за опазване на обществено здраве и анализи извършиха над 550 физико-химични анализа. Участвали сме в констатациите на всички тези резултати, които днес бяха обобщени. И въпреки че здравният ефект върху определени съставки, например като повишаването на съдържанието на захарта в определени съставки или на мазнините, трудно може да се оцени в толкова кратък период от време като 4 месеца или 3 месеца, независимо от това смятаме, че е налице морално-етичния проблем, който днес всички разискваме. И както става ясно от мнението на наши представители в европарламента възможно е да е налице и нарушаването на определени норми, особено на търговските отношения.

Искам да отбележа, че в периода на европредседателството на България здравословното хранене е изведено като един основен приоритет на Министерството на здравеопазването и в това отношение вече сме начертали една обща стратегия с Министерството на земеделието, храните

и горите по отношение на общата ни работа и идеи при етикетирването на храните. Възможно е този здравословни съставки в определени храни да намират по-ясно очертание в рамките на зрителното поле на което да представим един етикет.

Надявам се, че тази тема няма да остане само в рамките на тази зала. Изключително и изцяло подкрепяме всички действия, които в момента всички институции тук декларираха и очакваме в рамките на следващата половин година по време на нашето европредседателство вашето активно участие във всичко, което представлява здравословно хранене при децата.

Благодаря ви.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, г-жо Йорданова. Г-н Маргаритов, заповядайте.

Димитър Маргаритов:

Благодаря. Уважаема г-жо Омбудсман, Ваши превъзходителства, уважаеми госпожи и господа евродепутати, уважаеми народни представители, колеги, дами и господа, включвам се и аз, защото Комисията за защита на потребителите активно участва в координирания процес по установяването на този проблем и ще участва и занапред при намирането на различни механизми, чрез които той би могъл да бъде решен. Искам само да кажа, че проблемът беше достатъчно ясно артикулиран от Омбудсмана. Министърът на земеделието и храните много подробно разказа за това как участвахме и ние в координираните екипи по извършване на изпитвания, изследвания, съпоставки на информация за различни продукти, които бяха закупени и от България и от страни от Западна Европа. Мисля, че този процес трябва да продължи. И аз бих си позволил, от гледна точка на нашата институция, да кажа, че той би трябвало да се разшири и върху други продуктови групи, защото не рядко вече може да срещнете, ако сте обърнали внимание, в малки магазинчета по централните и не чак дотам централни улици на София и други градове, в които се продават доста стоки от така наречения паралелен внос, в което няма нищо лошо. Очевидно, обаче, българските потребители са идентифицирали групи стоки, които, виждайки че са внесени от някои западноевропейски държави, където те се продават на съответните пазари, имат по-голямо доверие основно поради това че очевидно има някаква разлика в качеството.

За нас, обаче, и изводът, който сме направили на базата на това, което до момента имаме, и като информация, и като действия, е ясно едно. Проблемът всъщност се корени в това, че е възможно, както каза и г-н Уручев, продукти от един и същи производител под една и съща търговска марка да бъдат с различно съдържание и това да е отбелязано върху етикета. Именно в тези случаи, ако приемем, че не трябва да бъде така, нашата Комисия и останалите институции, които осъществяват контролна дейност фактически са с вързани ръце, тъй като не можем да открием хипотезата на нелоялната търговска практика. И аз декларирам, че щом общественото внимание, общественият натиск в добрия смисъл на думата и институционалната подкрепа, включително и от евроинституциите налага да се търси унифициране и въвеждане на единни правила и единно съдържание за всеки един продукт, който се продава под дадена търговска марка на определен производител, ние сме готови да подкрепим това и съответно впоследствие да се включим като контролен орган, който да следи дали се спазва. Защото, веднага давам практически пример, тогава, когато ние имаме законовите правомощия да установяваме за продукти, които са адресирани към потребителите от страна на търговците, имаме категорични произнасяния за нелоялни търговски практики. За щастие, по-голямата част са потвърдени и от съда. Ще дам пример за детските лютеници и майонези, за домашните бурканчета, за които се оказва, че нямат никаква съществена разлика. Между другото това, което носи основният бранд и това, което носи под бранда етикетирано като детски, ученически и т.н.

Все пак е много важно да се чуе и мнението на производителите и на дистрибуторите, защото в България има производители, включително представени днес тук, които със сигурност изнасят своята продукция в други европейски държави. Ще ми бъде любопитно да разбера дали тя е идентична тогава, когато се продава в България и тогава, когато се продава в други държави от Европейския съюз. И дистрибуторите, защото става ясно, че част от тези продукти според мен необосновано, защото дори и да приложим разликите в ставките на данъци и т.н. се продават на доста по-високи цени, особено, визирам детските храни. Тук може би си заслужава да помислим дали да не бъде интегрирана и Комисията за защита на конкуренцията, тъй като по отношение на нелоялните търговски практики и споразуменията, които могат да касаят ценообразуването в даден

отрасъл, Комисията за защита на конкуренцията би могла да направи своето проучване и съответно да оповести резултати.

Завършвайки, отново искам да подчертая, че ние като институция, която е призвана в крайна сметка да защитава потребителите във всеки един от пазарните сегменти сме за това, за да има единна позиция на институциите и ако обществото действително желае това, да работим по посока единни стандарти, единни изисквания и съответно силен координиран контрол, който да обхване цялата мрежа от европейски контролни органи. В този смисъл бихме се възползвали и от това, за което спомена еврокомисар Йоурова, а именно средства, които да бъдат заделени за изпитвания. Тези изпитвания да се провеждат в единни лаборатории, за да е вън от всякакви съмнение, че това, което се продава в X или Y дестинация, е изпитано при равни други условия.

Благодаря. Пожелавам успех на инициативата, в която продължаваме да участваме.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, колега Маргаритов. Сега на депутатите ли да дам думата или на бранша? Имали желаещи от колегите народни представители да вземат думата? Добре, на бранша. Давам думата на г-жа Кукушева, която винаги има готовност.

Мариана Кукушева:

Уважаема г-жо Манолова,

Уважаеми г-н Министър,

Уважаеми евродепутати, уважаеми депутати от българския парламент, колеги браншовици и най-вече потребители,

Темата, която днес разискваме, както вече стана ясно, за първи път бе поставена на дискуссионен форум, излъчван по телевизия на България на 22 февруари по време на провеждане на редовен Пловдивски панаир и беше озаглавена „Измама с храните” с идеята да се разбере случва ли се, какво става, накъде вървят нещата, което за нас е въпрос на национално самочувствие и гордост. Защото чувствителността и на производители, и на потребители в България е изключително голяма. Ние имаме ясна визия за това какво се случва, накъде върви света, какво се случва в Европа, какво се търгува в сферата на храните на българския пазар.

Трябва да признаем нещо категорично. В последните 60 години световното законодателство в сферата на храните касаеше и третираше единствено темата от гледна точка на безопасност на храните. Темата за качеството на храните започва да пробива път в последните 10 години. Истината е една. Браншовите организации сложиха в центъра на своята дейност точно политиката по качество на храните. И то е така, за да защитят светлия бизнес на България от сивия такъв. А защо не и светлия бизнес на Европа от сивия такъв. Безопасността на храните е една категория, която дава възможност за двойни стандарти. Както виждате, ние говорим за компоненти в храните, без да цитираме и Слава Богу никакви летални изходи в момента на консумацията на храна. Тоест, безопасността на храните на този етап не е достатъчно. Трябва да говорим за качеството. Но преди това да се върнем на действителността в България.

Уважаеми парламентаристи от българския парламент, Законът за храните в България, който е действащ понастоящем, е създаден миналия век. Той по никакъв начин и към момента не реферира към европейските регламенти в частта им на поемане и налагане на наказания. Тоест, при нас нарушители и изпълнители оперират на един и същи пазар абсолютно безнаказано. Не съществува нормативна база, по която нарушителите в България да се наказват.

С оглед на това отново акцентирам, създаденият законопроект от работна група, чиито член бях и аз преди вече почти две години, е изключително важен законопроект, който надявам се ще влезе в Народно събрание и около приемането на който е въпрос на национална кауза да се обединят всички политически сили. Ако в законопроекта има секторни интереси, чието място не е там, те просто трябва да бъдат отделени в отделно секторно законодателство. Защото нищо не е по-важно от здравето на потребителя. Той не само е потребител и стимулатор на икономиката на една държава, той е и основен данъкоплатец.

Подкрепяме инициативата и вярваме, че Европейската комисия има чувствителност към горещите теми в Европа. Но е много важно да не очакваме решенията да идват отвън. Решенията са част от нашия делник. Ние ги даваме и за целта трябва да проявите разбиране и всички заедно да направим така, че нещата и контролът в България да бъде адекватен, постоянен и подчинен на изключително важната кауза – здравето на българския потребител.

Благодаря ви за вниманието.

Мая Манолова:

Благодаря Ви, г-жо Кукушева. Други заявки за изказване? Заповядайте.

Савина Влахова:

С благодарност към г-жа Манолова за организацията на форума.

Да, действително има неравно третиране. Аз ще се спра на един финансов аспект на това неравно третиране. Различните държави-членки имат различна ставка върху ДДС на храните и тази разлика варира от 1% до 20%, какъвто е случаят в България. И не можем да очакваме при това положение да няма злоупотреби, дължащи се на лоши практики или нелоялни практики, както искате ги наречете при общностните доставки. Те дават пряко отражение в качеството на храните. А също така има неравно третиране освен при потребителите в резултат на различните ставки и на производителите на храни. Защото при 1% и при 20% има различна възвращаемост при производителя и той съответно търси компенсативни инструменти.

Смятам, че 2018 г., когато се очаква на европейско ниво да се преразгледа механизмът и философията на ДДС, една от основните теми, която трябва да поставим и в качеството си на председателство на Съвета през това време, е равно третиране на различните потребители на храни и чрез равна ДДС ставка или най-малкото изравняване, смаляване на разликите в различните страни. В този смисъл се обръщам, както към европейските парламентаристи, така и към българските. Докато този проблем не бъде разрешен, ние непрекъснато ще говорим за неравно третиране, като искам да ме разберете правилно. Аз не казвам, че всички тук фиксирани отклонения се дължат единствено и само на това, но смятам, че това е главен фактор финансов.

Следващият такъв може да се счита транспортното разстояние и оттам нататък се абстрахирам от всякакви други различни различия, наложени поради други търговски съображения или нелоялни практики.

Благодаря за вниманието.

Мая Манолова:

Благодаря. Болезнена тема, но трудна за решаване – намаляване на ДДС върху храните.

Депутатите, желаете ли думата? (Реплики: Ние сме тук да слушаме.)
Добре. Заповядайте, г-н Николов.

Богомил Николов:

Благодаря. Съвсем накратко. Мисля, че няма смисъл да преповтарям причините, поради които подписваме Декларацията с големи букви. Говорили сме по въпроса още 2008/2009 г., когато излезе първото проучване. Но искам да ви провокирам малко и да кажа няколко думи за причините и оттам насетне всеки може да си направи изводите.

Смятам, че най-големият ни дефицит, който довежда до подобни явления е липса на взискателност в нашия пазар и не само в България, а въобще в Източна Европа. Ние изоставяме много и като култура на потребители и като информираност на всеки един потребител. За мен няма никакво съмнение, че присъстващите днес в залата до края на деня сигурно ще изпием 100 бутилки с безалкохолна напитка с глюкозо-фруктозен сироп, знаейки много добре, че подкрепяме двойният стандарт по този начин. Трябва да се научим и ние да бъдем малко по-наказващи като потребители – да си изразяваме мнението с портфейла. Но, за да може и това да става, трябва да бъдем и по-добре информирани. Истината е, че тези производители, които си позволяват двойни стандарти, го правят с ясната идея, че на нашите пазари взискателността е по-ниска и потребителите не са информирани и просто трикът минава. Ще ви дам един пример. Ако ние правим по три сравнителни изпитвания за качеството на продуктите, германците правят по 33 и това е финансирано от държавата още от 1964 г. Това създава един респект у всеки, който си помисля да прилага най-различни трикове и двойни стандарти, ниско качество и т.н. Той знае, че рано или късно системата ще го осветли и той ще бъде по някакъв начин изобличен.

И тук искам да продължа мисълта на г-н Маргаритов, който каза: „Ами ако български производители правят същото?“ Тоест, позитивно дискриминират техните пазари. Защо се случва това? Ако произвеждат първо качество за западния пазар, а оставят второто качество за нашия пазар. Защото ние трябва да бъдем по-взискателни и да изискваме от всички, независимо откъде са регистрирани, откъде са дошли и къде са произведени.

Дано да не ви разочаровам, обаче, проблемът не се решава за 3 дни и иска много дългосрочни усилия в тази посока. Ние трябва да станем колкото се може по-взискателни.

И допълвам списъка на г-жа Манолова. Трябва да добавим към двойния стандарт и банките, и финансови институции, и застрахователни дружества. Защото, за съжаление, един и същи бранд прилага едни техники и едни клаузи в договорите в една държава и съвсем други в България. Така че и там трябва да разширим вниманието си, защото това е проява на горе-долу същото отношение. Благодаря ви.

Мая Манолова:

Благодаря, г-н Николов. Има ли други, желаещи да се включат. Мисля, че това беше достатъчно силно финално изказване на представител на потребителите и на една от най-активните неправителствени организации в сектора – Българска национална асоциация „Активни потребители”.

Ако мога само с няколко изречения да обобщя днешната дискусия.

Мисля, че представителите на всички институции се обединихме около това, че е налице двоен стандарт в храните, които се предлагат в Европейския съюз. Оценката на всички институции също е еднаква, че това е унижително за българските граждани, че накърнява достойнството и основни ценности, които са в основите на Европейския съюз – идеята за равенство и за равни права на потребителите, независимо в коя част на Европейския съюз живеят.

В резултат на това мисля, че всяка институция декларира и ще предприеме действия, съобразно нейните правомощия, като на първо място мисля, че спомогнахме за изработването на обща позиция на българските евродепутати по отношение на предстоящото изслушване в Европейския парламент и последващи такива в рамките на тази и следващата година.

Ние ще изпратим Декларацията, която е подкрепена от представители на всички институции до Европейския парламент, до Европейската комисия и до Съвета на министрите по земеделие, за да е ясно каква е българската позиция на българските институции и на българските граждани.

В следващите дни аз ще отправя петиция до Европейския парламент с настояване парламентът да изрази позиция по този проблем и с ясно

настояване за промяна в европейското законодателство. Мисля, че и по този въпрос постигнахме единодушие, че действащото европейско законодателство не гарантира правото на европейските потребители на единни стандарти по отношение на храните, поради което е необходима промяна в законодателството. Може би нова директива, която да регламентира производството и предлагането на храни с изрична забрана за предлагането на храни под един и същи бранд, от една и съща марка с различни съставки в различните точки на Европейския съюз. Ясен механизъм за контрол, с допълнителни правомощия на някои от единните европейски органи или нов орган, или пък разширяване на правомощията на мрежата от национални органи, които контролират производството и предлагането на храни. И за да бъде действен този механизъм, са необходими и съответни санкции за нарушителите.

Аз съм оптимист. Работим с всяка една от институциите. Омбудсманът заедно с хранителния бранш още от началото на тази година – Министерството на земеделието и храните, Българската агенция по безопасност на храните. Оптимист съм, че ще приключим с общи усилия, а можем да предприемем и допълнителни действия, които не искам сега да анонсирам, за да накараме Европейският парламент и съответната Комисия по-бързо да се заемат с този проблем.

След като приключим с този проблем, мисля, че предизвикателството за единни стандарти по отношение на финансовите услуги и на финансовите пакети и продукти е следващото предизвикателство, с което можем да се заемем – едни и същи условия за българските кредитополучатели, за българските потребители на застрахователни услуги и на всички останали финансови услуги. Тоест, имаме хоризонт срещу двойните стандарти.

Благодаря на всички.

Надявам се, че при следващ форум, посветен на темата, отново ще се съберем в този състав.

Омбудсман на Република България
Мая Манолова:

Стенограф: Д. Христова

Брой знаци: 71 208 знака = 40 стандартни машинописни страници